

1. שמו של ספר במדבר בלשון חז"ל הוא ספר -----.
2. האברבנאל עונה על השאלה מדוע בני לוי מועטים; מפני שלא השתעבדו, וממילא לא התקיימה בהם הברכה: "כן ----- וכן יפרוץ".
3. א' י"ח – ואת כל העדה הקהילו באחד לחדש השני". הרמב"ן: יזכיר ----- משה רבנו במצוות ה', כי ביום הדיבור לקח את ה----- והקהיל כל העדה והתחיל לפקוד אותם.
4. א' י"ח – מה פירוש "ויתילדו" עפ"י אונקלוס?
5. ב' ב' – בעל הטורים מציין, שיעקב רמז לבניו מי יהיה ראש דגל; שכל מי שדיבר אליו בברכתו (בר' מ"ט) בגוף נוכח (אתה), יהיה ראש דגל: א. ראובן – "ראובן" ----- אָתָּה; ב. יהודה – "יהודה" ----- יוֹדוּךָ אָחִיךָ. ג. יוסף – "מָאֵל" ----- וְיַעֲזְבֶךָ ד. דן – "לִישׁוּעָתְךָ" ----- ה'".
6. ב' י"ז – חכמי המוסר מלמדים אותנו שעל היהודי להתנהג בשעת מסעו בדרכים, כפי שהוא נוהג בביתו ובעירו, ככתוב: "כאשר יחנו כן -----".
7. ב' י"ח – "דגל מחנה אפרים... ועליו מטה מנשה" – מעיר החזקוני (רבי חזקיה בן מנח, חי בצרפת במאה ה-13) כי במניין זה נמנה שבט ----- לפני שבט ----- כי הוא השבט הגדול – ארבעים אלף ו----- מאות, ואילו במפקד שבפרשת פינחס שבט ----- נמנה ראשון, כי הוא היה גדול יותר (כ"ו כ"ח-ל"ז).
8. ב' כ"ח-כ"ט – נחלותינו בצפון כנען, וסדר חנייתנו במשכן לצד דן.
9. ג' א' – מה לומד רש"י מהכתוב: "אלה תולדות משה ואהרן"?
10. ג' א' – "ביום דבר ה' את משה בהר סיני" – אומר הרשב"ם, שבכל מקום שנאמר "ב-----" -----, זהו קודם שהוקם ה-----; אך משהוקם נאמר "במדבר סיני".
11. ג' מ"ז – הגר"א לומד מפסוק זה, שאפשר לקיים מצוות פדיון הבן ע"י שליח: "ולקחת... ונתת" ----- לאהרן ולבניו – משה היה שליחם של ----- הבכורים למסור את ----- השקלים לכוהנים.
12. ד' ב' – נשוא את ראש בני קהת – האברבנאל עונה על השאלה מדוע נמנה קהת למרות ש----- היה הבכור; לפי שהיו נושאים את: "הארון וה----- והמנורה וה----- וכלי הקודש" (ג' ל"א), וכן כי קהת היה אביו של -----, אביהם של ----- ו-----.
13. רש"י ד' י"ג – מה פירוש "ודשנו את המזבח"?
14. ד' כ' – כיצד מתרגם אונקלוס את הפסוק: "כבֹּלַע את הקודש"? מהו שמה?
15. מתוך ההפטרה (הושע ב') שאלנו את שמה של עיר באזור גוש דן. מהו שמה?

פרשת דתא – ר' יהודה הלוי – משורר הגולה והגאולה

חמש שנים הריתי וכתבתי מחזה על ריה"ל, וכחמישים שנה אני קשור אל החכם יהודה הלוי בעבודות אהבה, מאז התוודעתי אל שיריו בבית הספר התיכון. כמו כן, מזה כ-15 שנה שאני מדריך קבוצות בארץ ספרד, ובכל ביקור אני מרגיש יותר ויותר את פעמיהם של משוררי ספרד וחכמיה; וכשאני קורא מהגותם בארץ זו, אני חולם אותם בדמיוני. שם המחזה: "כינור לשיכירך", ובע"ה אפרסמו בעתיד הקרוב. אני מתכבד להביא בפניכם סצנה מהמחזה:

המשורר ר' משה אבן עזרא עורך סיור עבור ריה"ל בארמון 'אלהמברה' אשר בעיר גרנדה.

ריה"ל: אני שומע את המוֹאֲזִין הקורא לתפילה.

רמב"ע: כן, מולנו לצד הגבעה נמצאת השכונה המוסלמית – אלביאסין – על בתיה הלבנים והקטנים, על סמטאותיה הצרות וצריחי מסגדיה.

ריה"ל: יש שפע של רִהָטִים ובריכות מים.

רמב"ע: הערבי, איש המדבר, כאשר הוא משתלט על עיר, הוא בונה מַעֲיָן נווה מדבר בתוך העיר בצורת ארמון, ומסביבו בריכות מים, מזרקות ועצים לרוב.

ריה"ל: אני צופה אל מצודה ענקית.

רמב"ע: זוהי אלהמברה – ארמון ומצודה, אלחמרא בפי הערבים ע"ש אבני החמרה, שמהן היא בנויה.

ריה"ל: נוכל לבקר בה?

רמב"ע: כן, אני מוזמן לשם כל אימת שהח'ליף עושה חפלה, ערבי זמרה ופיוט, או סתם קריאת שירה. הבה נרד מהגבעה ונעלה אל המצודה (הולכים). הנה אנחנו נכנסים אל היכל הצדק, כאן שופט הח'ליף את נתיניו.

ריה"ל: התקרה מגולפת מעץ ארז בצורת כוכבים ומסביב כתב יד ערבי מעוטר, כאילו הוא רקום באבן ובטיח.

רמב"ע: והנה אנו יוצאים אל חצר ההדסים עם עמודי הקשת המקיפים בריכה, ובה דגים.

ריה"ל: ראוי לברך על ההדס (קוטף הדס ומברך: "בורא עצי בשמים"), אני שומע נגינת עוד (מתקרבים ושומעים זמר המנגן בעוד ושר בערבית. נותנים לו תַּשְׁךָ ואומרים: יִסְלַם תוֹמֵכ! ועונה: יִסְלַמוּ אִידִיכּוּ!). ומהו החדר המעוטר הזה?

רמב"ע: זהו אולם השגרירים, ובו מקבל השליט את פני אורחיו הנכבדים. ולנו היהודים יש בארמון חדר המשמש

אותנו כבית כנסת.

ריה"ל: הנה אני רואה מזרקה ובררכת מים נישאת על גבי שנים עשר אריות מפוסלים מאבן.

רמב"ע: האם הם מזכירים לך תיאור מספר מלכים א' פרק ז'?

ריה"ל: כן, "וְאֵת הַיָּם הָאֶחָד וְאֵת הַבָּקָר שְ�נַיִם עֶשְׂרֵת תַּחַת הַיָּם" – שלמה המלך בנה בריכה במקדש, שנקראת 'ים' – מכל מים עשוי נחושת לשימוש הכוהנים.

רמב"ע: נכון מאוד, חכם יהודה; כאן שכן מעונו של רבי שמואל הנגיד, מנוחתו עדן, והוא בנה בתוכו 'מקדש מעט'; ועם הירצחו של בנו, יהוסף, הוחרס מעונו; וכל היופי וההדר של אלהמברה לא בא אלא לקשט ולפאר את המזרקה, הברכה והאריות.

ריה"ל: על זה נאמר: "וַעֲשֹׂה לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנִתִּי בְתוֹכָם". הבה נצא מן הארמון אל הגנים.

רמב"ע: אנחנו בח'נרליפה – שיבוש השם הערבי: ג'נת אל'חיליפה – גן העדן של הח'ליף.

ריה"ל: זה נראה כנווה קיץ.

רמב"ע: נכון, כאן מתגוררים בני המלוכה בקיץ.

ריה"ל: שפע של בריכות מים ומזרקות המוקפות בעצים ובשיחים.

רמב"ע: תראה את עצי הברוש הגזומים להפליא.

ריה"ל: 'ה' רועי לא אחסר בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני'.

רמב"ע: הנה שיר שכתבתי בעקבות ביקורי כאן:

כְּתוּבַת פְּסִים לְבֶשֶׁת הַגֶּן

כְּתוּבַת פְּסִים / לְבֶשֶׁת הַגֶּן / וְכִסּוּת רִקְמָה / מִיַּד דֹּשָׁא

וּמִעֵיל תִּשְׁבֵּץ / עֶטָה כָּל עֵץ / וּלְכָל עֵץ / הָרָמָה פְּלֹא

כָּל צִיץ חֲדָשׁ / לִנְכֹן חֲדָשׁ / נֶצַח שִׁחַק / לִקְרֹאת בּוֹא

אֶד לְפָנֶיהֶם / שׁוֹשֵׁן עֶבֶר / מְלֶכֶךְ כִּי עַל / הוֹרֵם בְּסֹא

נֶצַח מִבֵּין / מִשְׁפָּר עֲלִיו / נִשְׁנָה אֶת / בְּגָדֵי כְלֹא

כִּי לֹא לְשִׁתָּה / יִנְנוּ עֲלִיו / הָאִישׁ הַהוּא / לִשָּׂא חֲטָא.

בכבוד - חכם יהודה.

ריה"ל:

מְלוּנַת הַדָּסִים וְעֶרֶשׁ בְּשָׂמִים

לְתַאֲמֵי צְבִיָּה בְּמֹזֶל תְּאוּמִים.

חֶפֶה עָלֵי נְטָעֵי יָקָר חֲפָפֶת

עַל שַׁחְרִיָּה מֶרֶדֶר נְטָפֶת.

רמב"ע: מיפי השיר וחרוזיו הרעננים, נראה כאילו ביקרת פה בגנים, לפניך, ואתה צעיר בשנים.

ריה"ל: עבד למשה, אני, בן הזקונים, ואמריך בפי צפונים, ושיריך כנבל ומינים; ועל שיחת נבונים בינות השיחים וסבר הפנים - שכרך מאת ה' עשרת מונים.

רמב"ע: חן חן על חרוזי הפנינים. וכעת נצא מן השער, ונתהלך לעבר השוק.

(בכניסה הם פוגשים עיוור, המנגן בכינור ומבקש נדבה).

העיוור: נדבה, בבקשה, נדבה, por favor, צדקה, אֶטוּנִי צְדָקָה, יא נאס, אנשים טובים. (נותנים לו נדבה)

Dame limosna mujer, Que no hay en lavida nada, Como la pena de ser ciego en Granada.

הבי לי נדבה, גברת כבודה, כי אין בחיים צער ואבדה, כמו להיות עיוור בגרנדה.

רמב"ע: משורר ערבי אמר על אלהמברה: 'אל תחפשו אחר גן עדן, הוא נמצא כאן בגרנדה'.

ריה"ל – וליהודי – הנע והנד, העיר גרנד, היא רימון ספרד.

(ג.ב. – אפשר לטייל איתי בספרד, וכן להזמין אותי להרצאות על 'תור הזהב' בספרד.)

ריא(ה)ל מדריך

להלן שיחה בין מורה לספרות לבין תלמידיו:

– על הרמב"ם שמעתם?

– כן, זה ב"ח בחיפה.

– ומה אתם יודעים על אבן גבירול?

– רחוב ראשי ליד עיריית ת"א.

– ומי זה יהודה הלוי?

– יהודה לוי? זה החבר של נינט.

– לא זה, התכוונתי לריה"ל...

– בטח מכירים, מי לא שמע על... ריאל

...מדריד...

תשובות: 1. הפקודים 2. ירבה

3. זריזות, נשיאים 4. התייחסו

5. בכורי, אתה, אביך, קויתי 6. יסעו

7. אפרים, מנשה, חמש, מנשה

8. נפתלי ואשר 9. שכל המלמד חברו

תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו

10. הר סיני, המשכן 11. הכסף, 273,

חמשת 12. גרשון, שולחן, מזבחות,

עמרם, משה ואהרן 13. הסירו את

הדשן 14. כשכיסו את המשכן

15. פתח תקוה

mosheossi@gmail.com

www.shmone.net